

UCHWAŁA NR 0007.29.2025
RADY MIEJSKIEJ W CZARNEM

z dnia 09 kwietnia 2025r.

w sprawie zmiany „Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii dla Gminy Czarne na rok 2024-2025”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r., poz. 1465 z późn. zm.), art. 1, art. 4¹ ust. 1, 2 i 5, art. 18² ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r., poz. 2151 z późn. zm.), art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r., poz. 1939 z późn. zm.) Rada Miejska w Czarnem po przeprowadzonych konsultacjach społecznych uchwala co następuje:

§ 1. Nowe brzeziennice otrzymuje załącznik do Uchwały Nr 0007.5.2024 Rady Miejskiej w Czarnem z dnia 24 stycznia 2024 roku stanowiącego „Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii dla Gminy Czarne na rok 2024-2025”.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy Czarne.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej
w Czarnem
mgr Andrzej Jerzy Wit

Uzasadnienie

do projektu uchwały w sprawie zmiany Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii dla Gminy Czarne na rok 2024-2025.

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz działań mających na celu przeciwdziałanie narkomanii. Zgodnie z treścią powoływanych wyżej ustaw zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii wykonuje się poprzez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności: tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspakajanie motywuje powstrzymanie się od spożywania alkoholu, działalność wychowawczą i informacyjną, ograniczenie dostępności do alkoholu, leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu; zapobieganie negatywnym zjawiskom nadużywania alkoholu i ich usuwanie, a także działania w obszarze profilaktyki i terapii narkomanii oraz ochrony przed przemocą w rodzinie.

Realizacja tych zadań prowadzona jest w oparciu Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na rok 2024-2025, uchwalony Uchwałą Nr 0007.5.2024 Rady Miejskiej w Czarnem z dnia 24 stycznia 2024 roku. Zmiany dotyczą części programu, to jest Preliminarza wydatków związanych z realizacją Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii dla Gminy Czarne na rok 2024-2025 na rok 2024, który zostaje zmieniony przedłożoną uchwałą i w nowym brzemieniu określa wydatki w 2025 r.

W związku z tym że środki finansowe na realizację ww. programu pochodzą zgodnie z art. 11¹ ustawy wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych dlatego obligatoryjnym elementem Programu jest preliminarz wydatków który wskazuje podmioty odpowiedzialne za realizację, określa źródła finansowania zadań.

Wobec powyższego uchwalenie niniejszej uchwały jest uzasadnione.

„Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania
narkomanii dla gminy Czarne na rok 2024-2025”

WSTĘP

Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii dla gminy Czarne na rok 2024-2025, zwany dalej Programem, określa gminną strategię w zakresie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu, odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej, oświatowo-wychowawczej i zdrowotnej w zakresie przeciwdziałania narkomanii, jak również przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. Minimalizowania szkód społecznych i zdrowotnych, wynikających z używania alkoholu, narkotyków oraz NSP (nowych substancji psychoaktywnych). Sposoby realizacji zadań zawartych w Programie dostosowane są do potrzeb lokalnych możliwości prowadzenia określonych działań przy pomocy posiadanych zasobów instytucjonalnych i osobowych.

Budowanie spójnej strategii przeciwdziałania problemom uzależnień w gminie Czarne, opiera się na systemowym i konsekwentnym wdrażaniu programów terapeutycznych we współpracy z różnymi środowiskami prowadzącymi działania w tym zakresie. Działania te odzwierciedla niniejszy Program, który w sposób kompleksowy podejmuje problemy dotyczące uzależnień od napojów alkoholowych, narkotyków, NSP oraz przemocy związanej bardzo często z uzależnieniem. Przy opracowaniu niniejszego Programu uwzględnione zostały wskazówki wynikające z Rekomendacji Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w 2025 r. jak również rozporządzeniem Rady Ministrów z 30 marca 2021 roku w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz. U. 2021 poz. 642).

AKTY PRAWA

Gmina na mocy ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. 2023 poz. 2151 z późn. zm.) uzyskała kompetencje do podejmowania działań w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych w społeczności lokalnej. Obowiązek uchwalania niniejszego Programu bezpośrednio wynika z art. 4¹ ww. ustawy.

W realizacji zadań zawartych w Programie szczególne zastosowanie mają następujące akty prawne:

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. 2023 poz. 2151 z późn. zm.);
2. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (t. j. Dz. U. 2024 poz. 1491 z późn. zm.);

3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t. j. Dz. U. 2023 poz. 1939 z późn. zm.);
4. Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t. j. Dz. U. 2024 poz. 799 z późn. zm.);
5. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t. j. Dz. U. 2025 poz. 83);
6. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t. j. Dz. U. 2024 poz. 1530 z późn. zm.);
7. Ustawa z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych (t. j. Dz. U. 2024 poz. 1320);
8. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. 2024 poz. 1465 z późn. zm.);
9. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t. j. Dz. U. 2024 poz. 146 z późn. zm.);
10. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. 2024 poz. 1283 z późn. zm.);
11. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t. j. Dz. U. 2024 poz. 1673);
12. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t. j. Dz. U. 2024 poz. 917);
13. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 06 września 2023 w sprawie procedury „Niebieska Karta” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. 2023, poz. 1870);
14. Rozporządzenie Rady Ministrów z 30 marca 2021 roku w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz. U. z 2021 poz. 642).

DIAGNOZA PROBLEMU KONSUMPCJI NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH I UZALEŻNIENIA OD ALKOHOLU NA TERENIE MIASTA I GMINY CZARNE

Bardzo ważne w planowaniu i realizacji działań mających na celu profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii jest dokładne rozpoznawanie problemów na terenie gminy: zachowań związanych z konsumpcją napojów alkoholowych, struktury spożycia oraz zaburzeń życia społecznego i rodzinnego wywołanego uzależnieniem. Analiza wartości sprzedaży napojów alkoholowych w latach 2019-2023 pokazuje wzrost w zakresie poziomu jego konsumpcji w latach 2019-2023 i niewielki spadek w roku 2021 i 2023. Dotyczy to w szczególności alkoholu niskoprocentowego oraz piwa. Z roku na rok stosunkowo wzrastała z niewielkim spadkiem w 2023 r. wartość sprzedaży alkoholu powyżej 4,5% zawartości alkoholu (z wyjątkiem piwa), co obrazuje poniższa tabela.

Rodzaj alkoholu	Wartość sprzedanego alkoholu w zł.				
	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	2023
do 4,5% oraz piwo	3.884.522,34	3.866.819,01	3.674.030,92	3.892.802,12	3.783.333,14
powyżej 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa)	514.517,71	511.418,85	561.127,22	600.530,78	596.796,07
powyżej 18%	2.906.629,62	3.241.879,01	3.351.041,23	3.631.686,14	3.630.939,90
Razem	7.305.669,67	7.620.116,87	7.586.199,37	8.125.019,04	8.011.069,11

Rodzaj	Maksymalna liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na dzień 31 grudnia
--------	---

alkoholu	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023
do 4,5% oraz piwo	10	10	10	10	10
powyżej 4,5% do 18%	10	10	10	10	10
powyżej 18%	10	10	10	10	10
Razem	30	30	30	30	30

Dane zawarte w powyższej tabeli wskazują, że Gmina Czarne przez okres pięciu lat nie zwiększała maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż alkoholu w miejscu sprzedaży.

Skalę problemów społecznych Miasta i Gminy Czarne związanych z nadużywaniem alkoholu przez mieszkańców zobrazują poniżej przedstawione dane instytucji prowadzących działania w sferze przeciwdziałania alkoholizmowi.

1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czarnem (GKRPA)

Do jednego z głównych zadań Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych należy podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego. Polskie ustawodawstwo mówi o zobowiązaniu do leczenia odwykowego, a więc nie ma to charakteru przymusu w sensie prawnym. Z prowadzonej ewidencji wynika, że w 2017 roku GKRPA zajmowała się 35 sprawami związanymi z nadużywaniem alkoholu. Łącznie do sądu o zobowiązanie do leczenia odwykowego skierowano 4 nowe wnioski. W 2018 roku GKRPA prowadziła 8 postępowań związanych z nadużywaniem alkoholu. Łącznie do Sądu o zobowiązanie do leczenia odwykowego skierowano 2 wnioski. W 2019 roku GKRPA prowadziła 12 postępowań związanych z nadużywaniem alkoholu, w 2020 roku GKRPA zajmowała się 3 sprawami związanymi z nadużywaniem alkoholu, natomiast w 2021 roku prowadziła 8 postępowań związanych z nadużywaniem alkoholu, do sądu o zobowiązanie do leczenia odwykowego skierowano 3 wnioski, w 2022 r., do sądu o zobowiązanie do leczenia odwykowego skierowano 4 wnioski, w 2023 r., do sądu o zobowiązanie do leczenia odwykowego skierowano 7 wniosków.

2. Punkt Konsultacyjno-Informacyjny w Czarnem

W 2017 roku w punkcie pracowało łącznie 5 specjalistów: 2 specjalistów psychoterapii uzależnień, 1 psycholog, 1 certyfikowany specjalista w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz 1 prawnik. Udzielili oni łącznie 518 osobo/porad indywidualnych.

W 2018 roku w punkcie pracowało łącznie 5 specjalistów: 2 specjalistów psychoterapii uzależnień, 1 psycholog, 1 certyfikowany specjalista w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz 1 prawnik. Udzielili oni łącznie 509 osobo/porad indywidualnych.

W 2019 roku w punkcie pracowało łącznie 5 specjalistów: 2 specjalistów psychoterapii uzależnień, 1 psycholog, 1 certyfikowany specjalista w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz 1 prawnik. Udzielili oni łącznie 341 osobo/porad indywidualnych, w 2020 roku w punkcie pracowało

łącznie 5 specjalistów: 1 specjalista psychoterapii uzależnień, 2 psychologów, 1 certyfikowany specjalista w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz 1 prawnik). Udzielili oni łącznie 372 osobo/porad indywidualnych, natomiast w 2021 roku w punkcie pracowało łącznie 5 specjalistów: 1 specjalista psychoterapii uzależnień, 2 psychologów, 1 certyfikowany specjalista w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz 1 prawnik). Udzielili oni łącznie 767 osobo/porad indywidualnych, w 2022 roku w punkcie pracowało łącznie 5 specjalistów: 1 specjalista psychoterapii uzależnień, 2 psychologów, 1 certyfikowany specjalista w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz 1 prawnik). Udzielili oni łącznie 514 osobo/porad indywidualnych, w 2023 roku w punkcie pracowało łącznie 5 specjalistów: 1 specjalista psychoterapii uzależnień, 2 psychologów, 1 certyfikowany specjalista w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz 1 prawnik). Udzielili oni łącznie 568 osobo/porad indywidualnych.

3. Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnem

Zgodnie z art. 2 ust.1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r., pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnem w ramach wykonywania swoich obowiązków podejmują działania na rzecz rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, często także dysfunkcyjnych, borykających się z różnorodnymi problemami.

Główne powody przyznania pomocy społecznej to:

Powód	Rok 2019		Rok 2020		Rok 2021		Rok 2022		Rok 2023	
	Rodzinny	Osoby	Rodzinny	Osoby	Rodzinny	Osoby	Rodzinny	Osoby	Rodzinny	Osoby
Niepełnosprawność	145	333	133	269	103	182	111	217	126	233
Bezrobocie	128	376	93	269	83	243	88	252	88	248
Ubóstwo	154	378	135	318	105	202	109	218	102	195
Długotrwała lub ciężka choroba	141	323	134	296	118	225	109	235	132	254
Bezdomność	9	9	9	9	5	6	6	7	4	5
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	32	117	36	132	32	119	27	102	42	162
Alkoholizm	30	58	31	51	27	45	23	37	31	50
Narkomania	1	1	5	5	3	3	3	3	5	5
Przemoc w rodzinie	6	26	4	19	2	7	4	9	2	6

Młodzież a picie, analiza badań ogólnopolskich.

Ponadto by prawidłowo określić cele, adresatów, zadania i sposoby realizacji programu, należałoby również zapoznać się z określonymi wnioskami Raportu z Ogólnopolskich Badań Ankietowych zrealizowanych w 2019 r, na podstawie badań w 2019 r., 2015 r., 2011 r., 2007 r., 2003 r., 1999 r. i 1995 r. opracowanych przez Janusza Sierosławskiego na podstawie Badań Ankietowych w Szkołach ESPAD. Opracowanie Raportu zostało sfinansowane przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Instytut Psychiatrii i Neurologii. Badaniem objęto młodzież w wieku 15-18 lat,

cyt. „Napoje alkoholowe to najpowszechniej używana substancja psychoaktywna przez młodzież, podobnie jak ma to miejsce w świecie dorosłych w naszym kręgu kulturowym. W tym zakresie badanie z 2019 r. potwierdziło pozytywne tendencje ujawnione w poprzednich badaniach. Rozpowszechnienie picia wykazuje trend spadkowy. W ostatnich latach podobnie jest z formami picie ekscesywnego. Spadają także frakcje badanych deklarujących łatwy dostęp do napojów alkoholowych, zmniejsza się ekspozycja na propozycje alkoholu oraz zakupy napojów alkoholowych. Badani w coraz większych odsetkach oceniają picie alkoholu jako zachowanie ryzykowne. Powoli przeformułowują swoje entuzjastyczne oczekiwania wobec alkoholu. Dynamika wszystkich tych tendencji pozostawia jednak wiele do życzenia. Mimo tendencji spadkowej wskaźników picia alkoholu przez gimnazjalistów, rozpowszechnieniu picia w tej grupie daleko jeszcze do spełnia postulatów abstynencyjnego paradygmatu profilaktyki adresowanej do niepełnoletnich. Biorąc pod uwagę coraz bardziej liberalne podejście rodziców do picia alkoholu przez ich pociechy można obawiać się o trwałość pozytywnego trendu w rozpowszechnieniu picia przez młodzież. Doświadczenia z paleniem papierosów ma połowa gimnazjalistów oraz dwie trzecie uczniów ze starszej kohorty, a aktualnie wypala ponad 10 papierosów dziennie około 3% gimnazjalistów i prawie. 5% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Wyniki te są znacznie lepsze od wyników z 2003 r. Wedle ocen respondentów spadła także znacznie dostępność papierosów. Jednocześnie pojawiły się nowe formy wprowadzenia nikotyny do organizmu, np. e-papierosy. W starszej kohorcie ich popularność dorównuje już popularności tradycyjnych wyrobów tytoniowych, a w młodszej nawet ją przewyższa. Wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych, zarówno odsetki badanych, którzy używali e-papierosów kiedykolwiek w życiu, jak i tych którzy sięgali po nie w czasie ostatnich 30 dni nie odbiegają od analogicznych odsetków konsumentów tradycyjnych wyrobów tytoniowych. W grupie gimnazjalistów oba wskaźniki używania e papierosów są nawet wyższe niż palenia w tradycyjnej formie. Wprawdzie e-papierosy wydają się mniej szkodliwe niż tradycyjne wyroby tytoniowe, to jednak nie są one obojętne dla zdrowia. Warto dodać, iż zdecydowana większość młodzieży jest zdania, iż próbowanie e- papierosów nie niesie żadnego ryzyka lub co najwyżej wiąże się z małym ryzykiem. Nowe wyroby tytoniowe zdają się stanowić wyzwanie dla profilaktyki. Przetwory konopi to najczęściej spotykany narkotyk we wzorach używania substancji psychoaktywnych przez młodzież. Wprawdzie wyniki z 2019 r. napawają optymizmem – nastąpił spadek rozpowszechnienia używania, zmniejszyły się odsetki badanych, którzy mają wśród przyjaciół osoby używające oraz pojawiły się sygnały spadku dostępności, to jednak przynajmniej dwa wskaźniki mogą budzić niepokój. Po pierwsze obserwujemy długotrwały trend spadkowy przekonań o ryzyku związanym z paleniem marihuany lub haszyszu, a po drugie nadal utrzymuje się przewaga oczekiwań pozytywnych konsekwencji używania nad antycypacjami konsekwencji negatywnych. Obie te kwestie wystawiają nie najlepsze noty skuteczności

przekazu profilaktycznego adresowanego do młodzieży. Analiza trendów używania przetworów konopi ujawnia interesująca prawidłowość. Obecny spadek rozpowszechnienia nie jest jedynym spadkiem w czasie ostatniego niemal ćwierćwiecza objętego badaniami ESPAD. Załamanie trendu wzrostowego pojawiło się także w 2007 r. Może nie być dziełem przypadku to, że spadki rozpowszechnienia przypadają akurat na lata restytucji wartości konserwatywnych, dominowanych przez większość tego okresu przez wartości liberalne. Kolejne edycje ESPAD w przyszłości mogą rzucić więcej światła na tę kwestię. Na koniec warto też pamiętać o kilkuprocentowej frakcji uczniów, którzy wedle wyników testu przesiewowego kwalifikują się do kategorii użytkowników problemowych. Wielkość tej frakcji, w czasie ostatnich ośmiu lat, nie uległa istotnym zmianom. Oznacza to, iż zmiany w rozpowszechnieniu używania przetworów konopi nie znajdują odzwierciedlenia w rozmiarach ich problemowego używania. Analiza trendów rozpowszechnienia używania nowych substancji psychoaktywnych, czyli tzw. "dopalaczy" napawa optymizmem. Tendencjom spadkowym w tym zakresie towarzyszy wzrost przekonań o ryzyku związanym z używaniem tych substancji, nie tylko w sposób regularny, ale także na poziomie eksperymentowania. Trzeba dodać, iż wskaźniki dostępności tych substancji także weszły w trend spadkowy. Szczególnym wyzwaniem pozostaje znaczne rozpowszechnienie palenia tytoniu i picia alkoholu przez dziewczęta. Wyniki uzyskane w 2019 r. potwierdziły skalę potrzeb w zakresie profilaktyki alkoholowej oraz tytoniowej adresowanej do dziewcząt. Większość wskaźników picia alkoholu i palenia tytoniu u dziewcząt jest podobna do notowanej u chłopców. Tradycyjnie zarówno picie, jak palenie należały do męskich atrybutów. Zmiany obyczajowe jakich doświadczamy w ostatnich dziesięcioleciach zdają się kwestionować tę zasadę. W efekcie rodzi to nowe zagrożenia, na które odpowiedź powinno być szersze uwzględnienie specyfiki dziewcząt jako adresatów profilaktyki."

CEL PROGRAMU

Dysfunkcyjne spożywanie napojów alkoholowych, substancji psychoaktywnych oraz uzależnienia behawioralne stanowią dziś bezsprzecznie jeden z poważniejszych problemów w naszym społeczeństwie. Szerzące się zjawisko uzależnień dotyka wielu mieszkańców kraju i nie respektuje płci, wieku ani statusu intelektualnego. Jego rozmiary i niszczycielskie działanie dają się obserwować wśród klientów pomocy społecznej. Gmina Czarne niestety nie jest wolna od problemu uzależnień.

Celem głównym Programu jest zapobieganie uzależnieniom poprzez podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców gminy Czarne (w szczególności dzieci i młodzieży) na temat szkodliwości, a także ograniczanie szkód zdrowotnych, społecznych oraz zaburzeń życia rodzinnego, będących następstwem spożywania alkoholu, zażywania narkotyków, innych środków psychoaktywnych NSP i uzależnieniom behawioralnym.

Realizacja powyższego celu przełoży się na zwiększenie jakości życia mieszkańców.

ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Programu są mieszkańcy gminy Czarne. Gminny Program zwraca szczególną uwagę na rodziny doświadczające przemocy. Działania z zakresu profilaktyki uniwersalnej adresowane są głównie do całych grup, w szczególności do dzieci i młodzieży, bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych ze stosowaniem substancji psychoaktywnych. Działania uprzedzające z zakresu profilaktyki selektywnej skierowane są do jednostek lub grup zwiększonego

ryzyka, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne, narażone są na większe od przeciętnego niebezpieczeństwa wystąpienia problemów związanych z uzależnieniami i przemocą. Działania powstrzymujące z zakresu profilaktyki wskazującej skierowane są do jednostek lub grup demonstrujących wczesne symptomy związane z uzależnieniem. Program adresowany jest także do osób pijących alkohol i używających narkotyków w sposób ryzykowny i szkodliwy; uzależnionych, którzy wymagają leczenia (działania terapeutyczno-korekcyjne), utrzymujących abstynencję i współuzależnionych (działania wspierające).

Zgodnie z art. 4¹ ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1986 r. oraz zgodnie z art. 10 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r. prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu, przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym oraz przeciwdziałaniu narkomanii należy do zadań własnych gmin.

ZADANIA I SPOSOBY REALIZACJI PROGRAMU:

W ramach powyższych celów przyjmuje się do realizacji następujące działania:

Zadanie I: Zapewnienie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, środków psychoaktywnych, dotkniętych uzależnieniami behawioralnymi oraz osób zagrożonych uzależnieniem.

Celem zadania jest zapewnienie osobom uzależnionym od środków psychoaktywnych, osobom pijącym w sposób szkodliwy i ryzykowny, odpowiedniej oferty terapeutycznej i rehabilitacyjnej. Działania realizowane w ramach tego zadania będą miały ponadto na celu ograniczenie szkód zdrowotnych wynikających ze szkodliwego picia alkoholu i zażywania innych środków psychoaktywnych, poprawę stanu psychofizycznego i funkcjonowania społecznego osób uzależnionych.

Realizacja tego zadania odbywać się będzie w szczególności poprzez:

1. Współpracę z zakładami leczenia odwykowego wspomagającymi proces zdrowienia osób uzależnionych, poradniami zarówno w zakresie merytorycznym jak i w kierowaniu pacjentów na leczenie.

2. Wspieranie i finansowanie działalności Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego dla osób z problemem alkoholowym, uzależnionych od innych środków odurzających lub substancji psychoaktywnych i członków ich rodzin działającym przy ulicy Leśnej 4, 77-330 Czarne:

a) wynagrodzenie przewodniczącego, sekretarza i członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

b) finansowanie osób pełniących dyżury tj. terapeutów, psychologów, prawnika, osób pracujących w Punkcie w ramach realizacji gminnego programu,

c) finansowanie wydatków bieżących związanych z utrzymaniem Punktu tj. zakup materiałów informacyjnych, szkoleniowych, materiałów piśmiennych, pokrywanie kosztów energii, opału, wody, usług telekomunikacyjnych, itp..

3. Opłacanie kosztów powołania biegłych orzekających w przedmiocie uzależnienia: psycholog, psychiatra.
4. Opłacanie kosztów sądowych związanych z kierowaniem wniosków o zobowiązanie do leczenia odwykowego.
5. Prowadzenie i finansowanie dodatkowych zajęć terapeutycznych dla dzieci i młodzieży używającej ryzykownie napojów alkoholowych i innych środków psychoaktywnych.
6. Prowadzenie działań informacyjnych dotyczących możliwości otrzymania pomocy specjalistycznej.
7. Wspomaganie i promocja usług świadczonych przez lecznictwo odwykowe.

Zadanie II: Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i problemy narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

Celem zadania jest zapewnienie kompleksowej pomocy specjalistycznej rodzinom, w których występują problemy uzależnień lub związane z przemocą: w formie poradnictwa, edukacji, pomocy specjalistycznej oraz terapii. Zadanie ma na celu podejmowanie działań sprzyjających poprawie funkcjonowania członków rodzin osób pijących alkohol albo używających środków psychoaktywnych ryzykownie i szkodliwie, a także doskonalenie jakości pomocy udzielanej dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym oraz zagrożonych uzależnieniem. Kontynuowane będą przedsięwzięcia skierowane do dzieci i młodzieży mające na celu oferowanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu oraz promocji zdrowego stylu życia, jak również pomocy dla dzieci i młodzieży z grup podwyższonego ryzyka.

Zadanie uwzględnia ponadto projekty mające na celu poszerzenie wiedzy społeczeństwa na temat przemocy w rodzinie, możliwości przeciwdziałania zjawisku oraz sposobów reagowania i uzyskania pomocy.

Szczególne uwaga skierowana będzie na udzielanie pomocy m.in. w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie. Realizacja zadania będzie odbywać się w szczególności poprzez:

1. Podejmowanie działań interwencyjnych, mobilizujących osoby uzależnione do podejmowania leczenia odwykowego.
2. Prowadzenie poradnictwa indywidualnego oraz udzielanie pomocy psychologicznej i prawnej w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym dla ofiar przemocy w rodzinie: finansowanie osób pełniących dyżury rozmowy wspierające i motywujące do właściwego działania dla sprawców przemocy tj. terapeuta, psycholog, prawnik.
3. Podejmowanie interwencji wobec osób, co do których, istnieje podejrzenie, że są osobami doświadczającymi przemocy lub sprawcami przemocy w rodzinie.
4. Organizowanie i finansowanie szkoleń w zakresie procedury „Niebieska Karta” dla przedstawicieli różnych profesji: członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pedagogów szkolnych, pracowników socjalnych, policjantów, służby zdrowia i Zespołu Interdyscyplinarnego.

5. Wspieranie i konsekwentne wdrażanie procedur Niebieskiej Karty przez członków GKRPA, pracowników socjalnych, funkcjonariuszy policji, pedagogów szkolnych i pracowników służby zdrowia w przypadku przemocy domowej.
6. Wspieranie działań zmierzających do udzielania pomocy dzieciom i rodzinom z problemami wynikającymi z zażywania środków psychoaktywnych w szczególności w zakresie współpracy ze szkołami.
7. Rozpowszechnianie informacji o możliwościach korzystania z pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i współuzależnionych, poprzez upowszechnianie materiałów edukacyjnych w środowisku lokalnym.
8. Prowadzenie edukacji społecznej w zakresie zwiększenia świadomości na temat zjawiska przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy.

Zadanie III: Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

W ramach zadania podejmowane będą działania skierowane do społeczności lokalnej mającej na celu zwiększenie wiedzy na temat skutków używania środków odurzających, substancji psychoaktywnych i środków zastępczych, spożywania alkoholu, uzależnień behawioralnych jak również kształtowanie postaw prozdrowotnych. Realizowane działania będą miały na celu wzmacnianie czynników chroniących i osłabienie czynników ryzyka, wzmacnianie inicjatyw skierowanych do dzieci i młodzieży, których celem jest zagospodarowanie wolnego czasu. W ramach zadania upowszechniane będą materiały informacyjno-edukacyjne z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki, prowadzone edukacyjne kampanie społeczne. Podejmowane inicjatywy będą miały na celu edukowanie, kształtowanie prawidłowych postaw i wartości, zdolności do dokonywania wyborów oraz oferowanie alternatywnych form spędzania wolnego czasu. Stosowane będą różne metody i programy uwzględniające profilaktykę uniwersalną, które będą miały na celu osłabienie wpływu czynników ryzyka oraz wzmocnienie czynników chroniących w szkole, rodzinie i środowisku lokalnym. Zaplanowane działania prowadzone będą w różnych środowiskach i kierowane będą zarówno do dzieci i młodzieży, jak i osób dorosłych. W dalszym ciągu będą uwzględniały realizację programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, dotyczących różnych środków uzależniających i przemocy oraz łączenie poszczególnych działań podejmowanych wobec tej populacji.

Realizacja zadania odbywać się będzie w szczególności poprzez:

1. Inicjowanie i wspieranie finansowe szkolnych programów profilaktycznych, warsztatów i innych form edukacyjnych o charakterze profilaktycznym.
2. Inicjowanie i wspieranie finansowe zajęć edukacyjnych dla rodziców, rad pedagogicznych i przedstawicieli innych profesji, których działalność dotyczy profilaktyki uzależnień dzieci i młodzieży odpowiadających standardom Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, których celem jest wspieranie abstynencji dziecka i przygotowanie do podejmowania świadomych i odpowiedzialnych decyzji związanych z używaniem substancji psychoaktywnych.

3. Wspieranie i współorganizowanie wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży z rodzin narażonych na działanie czynników ryzyka (alkohol, narkotyki, przemoc, uzależnienia behawioralne) oraz z rodzin prawidłowo funkcjonujących poprzez ogłaszanie konkursów, ofert.

4. Wspieranie finansowe lokalnych imprez bezalkoholowych, rekreacyjno-sportowych takich jak: festynów rodzinnych i imprez muzycznych, wyjazdów krajoznawczo-edukacyjnych dla dzieci i młodzieży, jako element oddziaływań profilaktycznych mających na celu promocję zdrowego stylu życia, budowanie społeczeństwa obywatelskiego, wzmacnianie tradycji i więzi rodzinnych.

5. Współudział w organizowaniu wyjazdów, imprez i spotkań rodzinnych oraz innych uroczystości kształtujących postawy moralne bez alkoholu, narkotyków, substancji psychoaktywnych NSP, uzależnień behawioralnych i przemocy, promujących zdrowy styl życia.

Zadanie IV: Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii.

Celem zadania jest doskonalenie oraz kontynuowanie współpracy z instytucjami, organizacjami pozarządowymi oraz osobami fizycznymi zajmującymi się rozwiązywaniem problemów uzależnień.

1. Współpraca z opieką zdrowotną na terenie gminy Czarne. Nowoczesna działalność profilaktyczna i edukacyjno-informacyjna, obejmująca: uczenie wczesnego rozpoznawania sygnałów wskazujących na rozwijanie się procesu uzależniania, metody wczesnego diagnozowania w służbie opieki zdrowotnej.

2. Współpraca z innymi instytucjami, stowarzyszeniami, organizacjami pozarządowymi, osobami fizycznymi zajmującymi się również profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień, w organizowaniu wypoczynku, rekreacji i alternatywnego spędzania wolnego czasu w budowaniu, remontowaniu bazy (lokale i tereny) dla dzieci ze świetlic opiekuńczo - wychowawczych i z rodzin dysfunkcyjnych oraz społeczności lokalnej zagrożonej wpływem uzależnień.

Zadanie V: Pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym, integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

1. Współpraca z Burmistrzem Gminy Czarne, Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Czarnem i innymi instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi i stowarzyszeniami.

Zadanie VI: Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13 i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Współpraca z Policją i z innymi instytucjami w zakresie przeciwdziałania naruszania przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz opiniowanie wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w zakresie zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałą rady ustalającą liczbę punktów sprzedaży i zasady usytuowania na terenie gminy miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych. Działania na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców.

Zadanie VII: Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

1. Współpraca z Burmistrzem Gminy Czarne i Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Czarnem.

Adresatami ofert z zakresu zajęć reintegracyjnych są przede wszystkim:

- bezdomni realizujący indywidualny program wychodzenia z bezdomności, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej,
- uzależnieni od alkoholu, po zakończeniu programu psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego,
- uzależnieni od narkotyków lub innych środków odurzających, po zakończeniu programu terapeutycznego w zakładzie opieki zdrowotnej,
- chorzy psychicznie, w rozumieniu przepisów o ochronie zdrowia psychicznego,
- długotrwale bezrobotni w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia w instytucjach rynku pracy,
- zwalniani z zakładów karnych, mający trudności w integracji ze środowiskiem, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej,
- uchodźcy realizujący indywidualny program integracji, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej.

Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii dla gminy Czarne na rok 2024-2025 realizowany będzie przez cały rok kalendarzowy w ramach środków finansowych, stanowiących dochody z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, wniesionych przez podmioty gospodarcze w roku 2024-2025.

Ustala się następujące stawki wynagrodzeń obowiązujące w 2025 roku:

Przewodniczący Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – ryczałt miesięczny w wysokości 800 zł brutto.

Sekretarz GKRPA – ryczałt miesięczny w wysokości 800 zł brutto.

Diety dla członków GKRPA – ryczałt miesięczny w wysokości 350 zł brutto.

Stawka bazowa dla specjalistów danej profesji (wymagane wykształcenie wyższe oraz dodatkowe, wymagane szkolenia z zakresu świadczonej pomocy lub usługi terapeutycznej) 150 zł brutto za jedną godzinę zegarową.

Pozostałe osoby (w tym zajęcia świetlicowe) – 80 zł brutto za jedną godzinę zegarową.

Preliminarz wydatków związanych z realizacją Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii dla gminy Czarne na rok 2024-2025 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w 2025 r.

I. Wydatki na działalność komisji

31.800 zł

- Ryczałt dla przewodniczącego
- Ryczałt dla sekretarza
- Diety dla członków komisji

Ryczałt oraz diety nie obejmuje wynagrodzenia za prace zlecone, takie jak konsultacje specjalistyczne, wykłady, psychoterapie, badania psychologiczne, itd.

II. Utrzymanie punktu konsultacyjnego: 5.000 zł

- Opał, drobne naprawy, itd.
- Wydatki bieżące na materiały edukacyjne (książki, broszury, plakaty, i inne), materiały piśmiennicze i inne niezbędne do prowadzenia działalności w punkcie.

III. Finansowanie osób powołanych do realizacji zadań wynikających z Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii dla gminy Czarne na 2024-2025 w roku 2025

1. Praca informacyjna i terapeutyczna z osobami uzależnionymi i członkami ich rodzin: 123.500 zł

- dyżury w punkcie,
- prace interwencyjno-wspierające,
- konsultacje specjalistów (prawnik, lekarz, psycholog),
- psychoterapia indywidualna,
- psychoterapia grupowa (dla uzależnionych i współuzależnionych),
- prowadzenie zajęć terapeutycznych z grupą osób uzależnionych,
- podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

2. Zajęcia w świetlicach opiekuńczo-wychowawczych i w świetlicach wiejskich na terenie gminy Czarne. 8.680 zł

- przeprowadzenie zajęć z dziećmi z rodzin zagrożonych uzależnieniami lub gdzie występuje problem uzależnienia, z problemem alkoholowym w szkołach: świetlicach opiekuńczo-wychowawczych
- przeprowadzenie zajęć profilaktycznych oraz wychowawczych z dziećmi z rodzin dysfunkcyjnych, z problemem alkoholowym w świetlicach wiejskich

IV. Szkolenia podnoszące kwalifikacje członków komisji i osób z poza komisji, których praca wiąże się z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. Zgodnie z Ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi art. 4⁴ w skład gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych wchodzi osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. 3.000 zł

Szkolenia prowadzone we własnym zakresie, dla przedstawicieli różnych profesji:

- wykłady, prelekcje, treningi itp.
- programy profilaktyczne

V. Programy profilaktyczne dla uczniów szkół oraz dla określonych grup zawodowych. 2.000 zł.

- Programy edukacyjno – profilaktyczne
- Spektakle teatralne o tematyce profilaktycznej
- Inne rekomendowane

VI. Finansowanie alternatywnych, akceptowanych form aktywności, wspieranie finansowe programów o charakterze profilaktycznym, kulturalnym pod hasłem „zdrowia i trzeźwości”.

1. Wspieranie finansowe działalności instytucji, stowarzyszeń, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych, zajęć uwrażliwiających, propagowaniu zdrowia i trzeźwości w ramach profilaktyki kierowanej zwłaszcza do dzieci i młodzieży (po przedłożeniu wcześniejszego wniosku, przez daną instytucję, placówkę, stowarzyszenie, osobę fizyczną wraz z programem profilaktycznym, w którym będzie zawarty cel i sposób jego realizacji. Wspieranie trzeźwości trzeźwych alkoholików i ich rodzin poprzez organizowanie szkoleń, wyjazdów o charakterze profilaktycznym i terapeutycznym. 2.000 zł

2. Finansowanie działalności sportowej dla dzieci i młodzieży, jako alternatywnej działalności propagującej zdrowy i trzeźwy styl życia w ramach profilaktyki wraz z programami profilaktycznymi min. wyjazdy na basen, nauka pływania. 22.000 zł

3. Współfinansowanie wypoczynku letniego dla dzieci ze świetlic socjoterapeutycznych i z rodzin dysfunkcyjnych, obozu terapeutycznego z programem profilaktycznym 2.000 zł

VII. Wspieranie finansowe świetlic opiekuńczo – wychowawczych 2.000 zł

Razem wydatki: 201.980 zł

Preliminarz wydatków związanych z realizacją z Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii dla gminy Czarne na rok 2024-2025 w zakresie przeciwdziałania narkomanii w 2025 r.

I. Organizacja szkoleń dla nauczycieli podnoszących poziom wiedzy dotyczącej używania substancji psychoaktywnych, w tym NSP.

2.000 zł

II. Organizowanie programów dla rodziców na temat problemów dotyczących używania substancji psychoaktywnych.

2.000 zł

III. Organizowanie warsztatów informacyjno-edukacyjnych oraz programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży na terenie szkół gminy Czarne.

6.000 zł

IV. Organizacja programów promujących zdrowy tryb życia. Organizacja nowych propozycji spędzania czasu wolnego, adekwatnych do potrzeb dzieci i młodzieży.

15.000 zł

Razem wydatki:

25.000 zł

Wydatki ogółem na realizację Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii dla gminy Czarne na rok 2024-2025 w roku 2025: 226.980 zł

Przewodniczący Rady Miejskiej
w Czarnem

mgr Andrzej Jerzy Wit

Dodatkowe informacje dotyczące wydatków finansowanych z Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii dla gminy Czarne na rok 2024-2025 w roku 2025:

I. Wydatki na działalność komisji:

Ryczałt dla przewodniczącego – 800,00 zł miesięcznie

Ryczałt dla sekretarza – 800,00 zł miesięcznie

Ryczałt dla członków komisji – 350,00 zł miesięcznie

$800,00 \text{ zł} + 800,00 \text{ zł} + 3 \times 350,00 \text{ zł (trzech członków)} = 2.650,00 \text{ zł miesięcznie} \times 12 \text{ miesięcy} = 31.800,00 \text{ zł}$

II. Utrzymanie punktu konsultacyjnego: 5.000 zł

- Opał, drobne naprawy, itd.
- Wydatki bieżące na materiały edukacyjne w punkcie (książki, broszury, plakaty, i inne), materiały piśmiennicze i inne niezbędne do prowadzenia działalności w punkcie.

III. Finansowanie osób powołanych do realizacji zadań wynikających z Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii dla gminy Czarne na rok 2024-2025 w roku 2025

1. Praca informacyjna i terapeutyczna z osobami uzależnionymi i członkami ich rodzin:

- dyżury w punkcie psychologa, terapeuty ds. uzależnień – 3 godziny tygodniowo,
- dyżury w punkcie psychologa – 6 godziny tygodniowo,
- dyżury w punkcie terapeuty ds. uzależnień – 3 godziny tygodniowo,
- dyżury w punkcie terapeuty ds. przemocy – 3 godziny tygodniowo,
- dyżury w punkcie prawnika – 3 godziny tygodniowo,

łącznie 18 godzin tygodniowo x 40 tygodni w roku x 150,00 zł brutto = 108.000,00 zł

- podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego 5.500 zł
- terapia podtrzymująca 10.000 zł

Przewodniczący Rady Miejskiej
w Czarnem

mgr Andrzej Jerzy Wit